

**Vilje
gir vekst**

**Hva vil det si
å være lærebedrift?**

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

ROGALAND FYLKESKOMMUNE

Opplæringsavdelingen

Seksjon for fag- og yrkesopplæring (Fagopplæringskontoret)

Postboks 130
4001 STAVANGER

Resepsjon Stavanger
Resepsjon Haugesund

Telefon **51 51 67 50**
Telefon **51 92 25 00**

fagopplaering@rogfk.no

Lærebedrift

En lærebedrift er en bedrift som er godkjent for å ta inn lærlinger og utdanne dem til fagarbeidere. Bedrifter som kan tilby relevant opplæring i et fag kan bli lærebedrift. Det er mulig å ha lærlinger i ulike fag samtidig.

Det er flere grunner til å bli lærebedrift:

- Læringsordningen kan brukes til rekruttering av nye medarbeidere
- Dere får mulighet til å forme lærlingen
- Arbeidsforholdet avsluttes når læretiden er fullført
- Dere gir ungdom mulighet til å fullføre en utdanning og dermed en tryggere fremtid
- Sikrer kvalifiserte fagarbeidere i eget yrke
- Nye lærebedrifter kan søke om stimuleringstilskudd på 40.000 kroner
- Alle lærebedrifter får normalt tilskudd for å ta imot lærlinger, med noen få unntak. Unntaket gjelder fag hvor lærlingen har fullført 3-års yrkesfaglig utdanning i videregående skole.
- Lærebedrifter som tar imot lærlinger i nye fag kan søke om tilskudd på 10.000 kroner
- Lærlinger skal ha lønn, men denne er lavere enn for fagarbeidere
- Lærlinger gir økt produksjon til bedriften

Hvordan bli en lærebedrift?

For at din virksomhet skal kunne ansette en lærling må bedriften bli godkjent som lærebedrift.

For å bli godkjent må en virksomhet ha relevante arbeidsoppgaver som muliggjør opplæring i kompetansemålene i den aktuelle læreplanen for lærlingen. Virksomheten må også ha en faglig leder som kan ivareta opplæringsansvaret i samsvar med opplæringsloven, og instruktør som kan være samme person.

Ta kontakt med et opplæringskontor eller fagopplæringskontoret i fylkeskommunen for godkjenning. Når bedriften er godkjent mottar lærebedriften en skriftlig bekreftelse og et godkjenningsbevis.

- Lær mer om å bli lærebedrift på lærlingløftet.no/blilarebedrift

Bli Lærebedrift!

Hva er en lærebedrift?

En lærebedrift er en bedrift som er godkjent til å utdanne nye fagarbeidere. Lærebedriften velger selv hvilken elev de ønsker å ansette som lærling i bedriften. Lærlingen blir ansatt i læretiden, som normalt sett er to år. I læretiden skal lærlingen få opplæring etter en læreplan, og bli rustet til å gå opp til en fagprøve i faget. Når læretiden er over opphører ansettelsesforholdet, men det er fullt mulig å ansette lærlingen som fagarbeider i bedriften om det er ønskelig for partene.

Hvordan?

- Enhver virksomhet som kan gi opplæring innenfor fag som fører fram til et fag- eller svennebrev, kan søke om å bli godkjent som opplæringsbedrift.
- Lærebedriften må ha en kvalifisert faglig leder med ansvar for opplæringen i samsvar med opplæringsloven. Normalt vil fag- eller svennebrev og noe jobberfaring i faget være dekkende.
- Fagopplæringskontoret er behjelpelig under hele prosessen, fra det søkes om godkjenning og i det videre arbeidet med lærling.
- Kan bedriften bare gi opplæring i deler av læreplanen kan dette løses gjennom en samarbeidsavtale med en annen lærebedrift.

Hvorfor?

- Får en faglig oppdatering gjennom det å være en aktiv lærebedrift i faget
- Får være med å utvikle dyktige fagarbeidere
- Hever statusen på yrkesfagene
- Sikrer god rekruttering i sitt fag gjennom lærlingeordningen.
- Mottar tilskudd fra fylket for å påta seg opplæringsansvaret

Ta gjerne kontakt for en prat om lærlingeordningen.

Gi bedriften et løft – bli med på Lærlingløftet!

Norge trenger flere fagarbeidere. Likevel står flere tusen lærlinger uten læreplass hvert år. Kanskje fordi mange bedrifter ikke ser verdien av lærlinger? Eller er redde for at det å bli lærebedrift innebærer for stort ansvar og for mye arbeid? Eller ikke vet at lærlingeordningen omfatter fagområder som blant annet helse- og oppvekstfag, IT, design og håndverk, service og samferdsel? Ved å ta inn lærlinger i virksomheten viser du et samfunnsansvar som bidrar til godt omdømme, samtidig som du tilfører virksomheten fersk kunnskap og friske øyne.

Slik går du fram:

1. Bli godkjent lærebedrift

Før du kan inngå lærekontrakt for første gang, må virksomheten din godkjennes. Godkjenningen forutsetter at virksomheten har relevante arbeidsoppgaver som muliggjør opplæring i kompetansemålene i den aktuelle læreplanen for lærlingen. Det må lages en intern opplæringsplan med utgangspunkt i læreplanen for faget. Virksomheten må også ha en faglig leder som ivaretar opplæringsansvaret i samsvar med opplæringsloven. Du må søke om å bli godkjent lærebedrift ved å ta kontakt med fagopplæringskontoret i fylkeskommunen eller nærmeste opplæringskontor. Når virksomheten er godkjent, får du en skriftlig bekreftelse og et godkjenningsbevis.

2. Finn den lærlingen du ønsker

Når virksomheten din er godkjent som lærebedrift, bestemmer du selv hvordan lærlingen skal rekrutteres. Du kan finne lærling ved å utlyse en lærlingplass eller ved at interesserte lærlinger selv tar kontakt. Du kan også kontakte fylkeskommunen eller evt. bransjens opplæringskontor og be om liste over aktuelle kandidater.

3. Inngå kontrakt med lærlingen

Når du har funnet den rette lærlingen, må virksomheten tegne en lærekontrakt og arbeidsavtale med lærlingen. Hvis din bedrift er medlem i et opplæringskontor, tegnes lærekontrakt med opplæringskontoret. Bedriften ansetter lærlingen og tar lønns- og arbeidsgiveransvaret. For noen virksomheter er lønnsnivå og lønnsutvikling fastsatt i tariffavtalen.

Last ned kontraktskjema og les mer.:

<http://www.rogfk.no/Vaare-tjenester/Utdanning/Fagopplaering/Laerebedrift2/Ny-laerekontrakt>

4. Sett i gang

Det finnes ulike måter å være lærebedrift på:

Virksomheten kan

- være selvstendig lærebedrift med ansvar for opplæringen og oppmelding til fag- eller svenneprøve ved læretidens slutt.
- samarbeide med et opplæringskontor som tar ansvar for å følge opp opplæringen og bidra til at den blir best mulig, samt å melde lærlingene opp til fag- eller svenneprøven.

Les mer om opplæringen av lærlinger på neste side.

Opplæring av lærlingene

Som godkjent lærebedrift er virksomheten forpliktet til å sørge for at lærlingen når kompetansemålene i læreplanen for faget, og å ha en faglig leder som sørger for den daglige opplæringen. Den faglige lederen skal være en person som selv har fag- eller svenneprøve – eller har god erfaring i faget.

Det er viktig at både ledelsen og de ansatte bidrar til å skape et godt læremiljø for lærlingene. Det innebærer å legge til rette for en helt fersk lærling, gi trygghet for at det er lov å stille selv de dumme spørsmål og ha omtanke for lærlingen. Mange flytter hjemmefra for å få læreplass og kan derfor føle seg litt alene i starten.

Fadder

En god start for alle vil være å få en introduksjonsplan og en fadder å forholde seg til.

Læretiden

Læretiden etter "hovedmodellen" er to år i bedrift, hvorav det ene året defineres som et opplæringsår og det andre som et verdiskapingsår. I verdiskapingstiden skal lærlingen delta i virksomheten på lik linje med andre arbeidstakere og altså bidra til verdiskaping. I praksis betyr dette at lærlingen i starten av læretiden får mer opplæring og trening enn mot slutten av læretiden. Verdiskapingsdelen trappes gradvis opp, og på slutten av læretiden deltar lærlingen betraktelig i produksjonen.

Virksomheten forplikter seg til å:

- lage en intern opplæringsplan med utgangspunkt i læreplanen for faget. Planen skal være en konkret beskrivelse av hvilke arbeidsoppgaver lærlingen skal utføre i løpet av læretiden, og når disse skal utføres
- tilby lærlingen et godt arbeids- og læremiljø
- gi personlig støtte, instruksjon og veiledning i faget
- ha et system for planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen
- gjennomføre vurderingssamtaler minst hvert halvår. Disse skal dokumenteres
- jevnlig vurdere resultatet av opplæringen
- utbetale lønn som avtalt i lærekontrakten
- melde lærlingene opp til fag- eller svenneprøve ved læretidens slutt, og legge til rette for gjennomføring av prøven.

Hvis bedriften er medlem i et opplæringskontor, tegnes lærekontrakt med opplæringskontoret. Opplæringskontoret tar da ansvar for å følge opp lærlingen og bidra til at opplæringen blir best mulig. Det er også de som melder opp lærlingen til fag- eller svenneprøven.

Lærebedrifter mottar et tilskudd som dekker deler av de merutgiftene lærlingordningen medfører.

Dersom virksomheten er medlem av et opplæringskontor som følger opp lærlingen, fordeles tilskuddet mellom virksomheten og opplæringskontoret.

Når læretiden er ferdig

Virksomheten er ikke forpliktet til å ansette lærlingen etter endt læretid, men 95 prosent av lærebedriftene i Norge velger å gjøre det. De fleste opplever at de har lært opp en produktiv medarbeider som kjenner virksomheten og synes derfor det er en god måte å rekruttere ansatte på.

Økonomisk støtte:

Lærebedrifter som har tegnet lærekontrakt med lærlinger mottar tilskudd for opplæringen.

Basistilskudd I

utbetales til lærebedriften for lærlinger med rett til videregående opplæring. Tilskuddet utbetales for opplæringsåret, ikke verdiskapningsåret, men siden opplæring i bedrift går vanligvis over to år, der det ett år er verdiskaping og skal lønnes av bedriften. Tilskuddet til opplæring fordeles over hele perioden. Det vil si at et tilskudd for tolv måneders opplæring fordeles over tjuelfire måneder. For lærlinger med annen læretid i bedriften enn tjuelfire måneder gjelder samme prinsipp som over.

Basistilskudd II

utbetales til bedrifter som ansetter lærlinger som er over tjueen år, og som har all opplæringstid i bedrift. Ordningen gjelder også for lærlinger som tidligere har fått oppfylt retten til videregående opplæring. Et eksempel på dette er en lærling som har gått tre år på et studiespesialiserende utdanningsprogram, og som senere tegner lærekontrakt med sikte på fag- eller svennebrev. Lengden på læretiden vil bli beregnet i henhold til regelverket. I motsetning til basistilskudd I utbetales basistilskudd II for både opplærings- og verdiskapningstid.

Ekstraordinært tilskudd

til bedrifter som tar inn lærlinger og lærekandidater med særskilt behov. Denne tilskuddsordningen har til hensikt å stimulere bedrifter til å ta inn lærlinger og lærekandidater som ikke har utbytte av det ordinære tilbudet i lærebedriften. Ofte vil dette gjelde lærlinger og lærekandidater som har hatt spesialundervisning i skolen, men det er ikke noe krav for å kunne søke om ekstraordinært tilskudd. Tilskuddsordningen gjelder også for kandidater som har opplæringskontrakt og sikter mot praksisbrev. Det kan søkes støtte til ekstra personellressurser for å følge opp lærlingen eller lærekandidaten.

Lærebedriften sender søknaden til Seksjon for fag- og yrkesopplæring, som så kvalitetssikrer og videresender den til Utdanningsdirektoratet.

Hvor stort tilskudd får lærebedrifter?

Lærebedrifter mottar et tilskudd for hver lærling de tar inn. Størrelsen på lærlingtilskuddet fastsettes av Kunnskapsdepartementet, og endres vanligvis hvert år.

Satser lærlinger og lærekandidater for 2017

Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger og lærekandidater - satser fra 1.1.2017.

Basistilskudd I

Basistilskudd I på inntil **kr 148 030,-** pr lærling/lærekandidat, utbetales til lærebedrifter som har godkjent kontrakt med lærling/lærekandidat som har fullført VG1 og VG2 i det aktuelle faget. Lærling/lærekandidat må ikke ha brukt opp opplæringsretten sin, og skal normalt ha to år i bedrift (1 år opplæring og 1 år verdiskapning). Månedsbeløpet er **kr 6 168,-** pr lærling/lærekandidat. For kontrakter med to og et halvt års læretid i bedrift (f. eks. elektriker) er månedsbeløpet **kr 4 934,-** pr lærling/lærekandidat.

I særløpsfag, dvs. lærefag hvor det kun kreves VG1 før tre års læretid i bedrift, utbetales **kr 8 224,-** pr lærling/lærekandidat pr måned, maks **kr 296 060,-** for hele læretiden.

Kontrakter på avvikende vilkår, dvs. med ungdom under 21 år uten VG1 og VG2, kan inngås pga. fysisk, psykisk eller sosial funksjonssvikt eller pga. særdeles lite skolemotivering. For disse kontraktene utbetales **kr 9 253,-** pr måned, maks **kr 444 090,-** for hele læretiden, når denne er på 4 år.

I fag hvor det skal være gjennomført tre år på skole før evt. kontrakt tegnes, og det gjenstår kun verdiskapningsdel – utbetales det ikke tilskudd.

Små håndverksfag under opplæringsloven som utløser ekstra tilskudd

I tillegg til basistilskudd I, gis et ekstra tilskudd på **kr 57 784,-** pr lærling/lærekandidat pr år for læretiden i bedrift (opplæringsdel og verdiskapningsdel).

Basistilskudd II

Lærlinger som har fylt 21 år eller som tidligere har fått oppfylt sin rett til videregående opplæring, utløser basistilskudd II som utbetales med **kr 4 770,-** pr måned (**kr 57 239,- pr. år**) for hele læretiden i bedrift. I denne ordningen gjøres det ikke forskjell på opplæringsdel og verdiskapningsdel, med unntak av fag som har 3 års opplæring i skole.

I fag hvor det skal være gjennomført tre år på skole før evt. kontrakt tegnes, og det gjenstår kun verdiskapningsdel – utbetales det ikke tilskudd, unntatt fra dette er flyfagene.

Små håndverksfag under opplæringsloven som utløser ekstra tilskudd

For lærlinger som tegner kontrakt i små og verneverdige fag og som er over 21 år, eller som tidligere har fått oppfylt sin rett til videregående opplæring gjelder følgende sats **kr 8 254,-** per lærling per måned (**kr 99 054,- per år**) for læretiden i bedrift.

Ekstraordinært tilskudd for tilrettelagt opplæring i bedrift

Bedrifter som tar inn lærlinger med behov for særskilt tilrettelagt opplæring, kan søke om et ekstraordinært tilskudd.

For søknadsskjema og nærmere informasjon gå til udir.no

Dette kan søkes om en gang i året, søknad må sendes seksjon for fag- og yrkesopplæring innen 1. august 2017.

Alle tilskudd utbetales etterskuddsvis to ganger i året med "telledato" 30. juni og 31. desember.

Kontaktinfo

Trenger du mer informasjon om tilskudd til din lærebedrift - ta kontakt med Seksjon for fag- og yrkesopplæring på telefon 51 51 67 50 eller epost: tilskudd@rogfk.no.

Stimuleringstilskudd

Ordningen ble innført med 20. mill. kroner i 2014 for å stimulere nye bedrifter til å ta inn lærlinger. Midlene er gitt i rammetilskuddet til fylkeskommunene.

Ordningen er videreført i statsbudsjettene for 2015 og 2016 på samme nivå, men med endret innretning. Fra 2016 kan fylkeskommunen benytte midlene friere for å motvirke økt arbeidsledighet blant unge.

De kan benyttes til økt lærlingstilskudd for spesielt utsatte fagområder, eller til tiltak for å sikre at yrkesfagelever som ikke får læreplass og må ta Vg3 i skole, får ett kvalitativt godt tilbud.

Eksempel på spørsmål i forbindelse med lærling

I hvilke bransjer er det behov for flere lærebedrifter?

Tilgangen på læreplasser og lærlinger varierer fra bransje til bransje og fra region til region. Noen bransjer har et overskudd av lærlinger som ønsker læreplass, mens andre bransjer ikke har nok tilgang på lærlinger. Utdanningsmyndighetene og næringslivet samarbeider aktivt for å løse disse utfordringene.

Vil du vite mer om lærlings situasjonen for din bedrift, bransje eller fag, ta kontakt med nærmeste opplæringskontor. Der kan du også få informasjon om hvilke fag de videregående skolene i din region tilbyr opplæring i.

I hvilke bransjer passer det å ha lærling?

Tidligere omfattet fagopplæringen bare håndverk og industri. I dag er det rundt 180 fag som fører fram til fag- eller svennebrev. Blant nye fag er offentlig og privat service, helse- og oppvekstfag, transportfag, handelsfag og IKT.

Hvor mye tjener lærlinger?

Lønnen til lærlinger og lærekandidater varierer fra fag til fag. Utgangspunktet er at lærlingen tjener en årslønn fordelt på læretiden. Lønnen er lavere i starten av læretiden enn på slutten.

Hvor finner jeg lære- og opplæringskontrakter?

Utdanningsdirektoratet har fastsatt skjema for lære- og opplæringskontrakter. Det er ett skjema for lærekontrakt for lærlinger, og ett skjema for opplæringskontrakt for lærekandidater.

Skjemaene finner du her:

<https://www.udir.no/utdanningslopet/videregaende-opplaring/felles-for-fagoppleringen/Lare--og-opplæringskontrakter/>

Kan vi ta inn lærlinger selv om vi ikke kan gi full opplæring i faget?

Ja, dersom din bedrift inngår en samarbeidsavtale med et opplæringskontor/annen lærebedrift som kan fullføre opplæringen.

Hva er fordelen med å bli medlem av et opplæringskontor?

Opplæringskontoret ivaretar mange oppgaver på vegne av virksomheten:

- rekrutterer lærlinger
- skriver lærekontrakt
- er juridisk ansvarlig gjennom læretiden
- sørger for lærlingens dokumentasjonsverktøy og sikrer at dette brukes
- påser at læreplanen følges
- etterser at virksomheten og lærlingen følger fastsatte mål og retningslinjer
- melder lærlingen opp til fagprøve
- omplasserer lærlinger ved behov
- tilbyr kurs til faglig leder og følger opp faglig leder og instruktør
- er støttespiller for lærling og virksomhet i saker rundt fagopplæringen
- bistår ved intern fagopplæring av voksne (fast ansatte) arbeidstakere
- markedsfører yrket og bransjen – sikrer ny rekruttering til faget
- har kontakt med fylkeskommunen og andre aktuelle instanser

Medlemspriser

Noen opplæringskontorer tar en engangsavgift for innmelding av virksomheten. I tillegg har de aller fleste en fast årlig medlemskontigent.

Hva er et opplæringskontor ?

Et opplæringskontor er et selskap eller en stiftelse eid av virksomheter, ofte innenfor samme bransje. Opplæringskontoret kan også være tverrfaglig og eies da av virksomheter innenfor forskjellige bransjer.

Opplæringskontoret jobber for å skaffe læreplasser for elever som vil ut i lære, og lærlinger til sine medlemsbedrifter. I tillegg skal opplæringskontoret veilede lærebedriften og lærlingen fram til lærlingen har bestått fag- eller svenneprøve. Opplæringskontoret inngår kontrakten med lærlingen, mens det vanligvis er bedriften som ansetter lærlingen og har lønns- og arbeidsgiveransvar.

Hvis det er nødvendig for å oppfylle læreplanen, kan opplæringskontoret plassere lærlingen i flere medlemsbedrifter og holde egne kurs.

Hva innebærer det å være lærebedrift?

En godkjent lærebedrift er forpliktet til å gi opplæring i samsvar med opplæringsloven. Du må også ha en opplæringsansvarlig og må sørge for at lærlingene når de kompetansemålene som står i læreplanen. Bedriften kan velge mellom å være selvstendig lærebedrift med hele ansvaret for opplæring av lærlingen og oppmelding til fag-/svenneprøve – eller inngå samarbeid med et opplæringskontor som tar ansvar for å følge opp opplæringen og bidra til at den blir best mulig. Opplæringskontoret melder lærlingene opp til fag- eller svenneprøve. En annen mulighet er å bli med i en opplæringsring, der små bedrifter går sammen om opplæringen av lærlinger gjennom å velge en faglig ansvarlig.

Link til opplæringsloven: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724>

Hvilke fagområder omfatter lærlingordningen?

Det yrkesfaglige utdanningstilbudet er delt inn i åtte utdanningsprogrammer:

- elektrofag
- bygg- og anleggsteknikk
- design og håndverk
- helse- og oppvekstfag
- naturbruk
- restaurant- og matfag
- teknikk og industriell produksjon
- service og samferdsel

Det finnes rundt 180 lærefag. En oversikt over alle fagene finner du her.

Hvor finner jeg læreplaner?

Her finner du alle læreplaner.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

